

YILAN ANTİVENOMU

Uzm.Dr. Erdal YILMAZ

T.C. Sağlık Bakanlığı

İstanbul Kartal Dr. Lütfi Kırdar
Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Acil Tıp Kliniği

T.C. Sağlık Bakanlığı

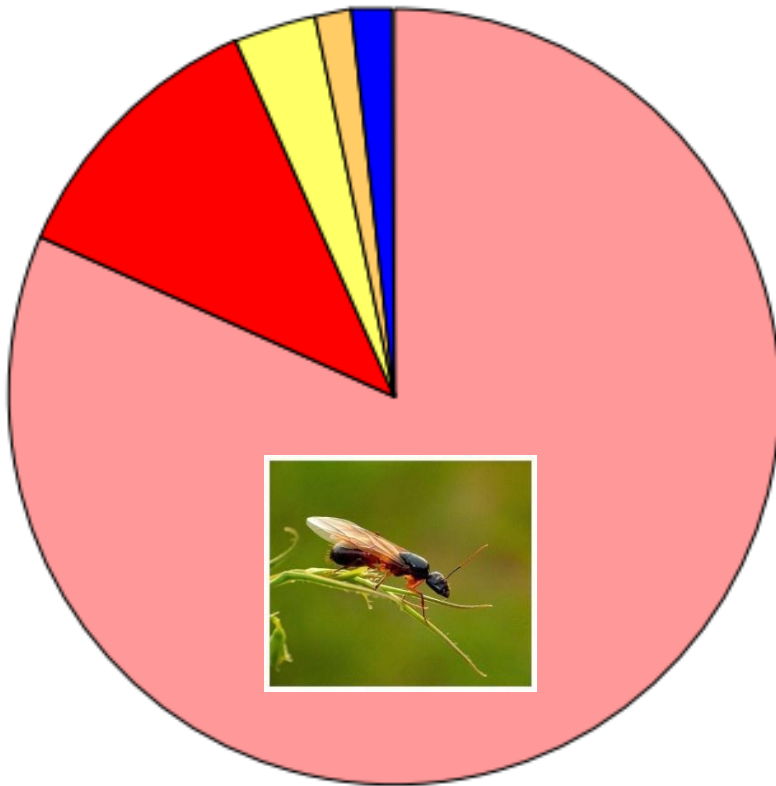
Sunum planı

- Epidemiyoloji
- Ülkemizdeki Zehirli Yılanlar
- Yılan zehirinin özellikleri
- Laboratuvar ve Klinik
- Antivenom Tedavisi

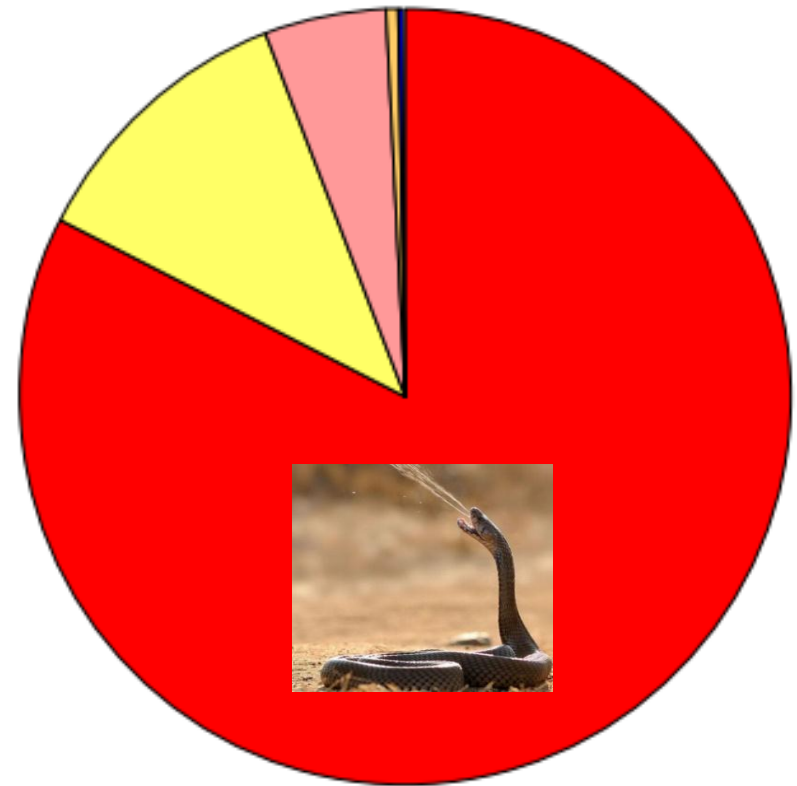
Epidemiyoloji

- Ülkemizde 41 çeşit yılan olup bunların 13 türü zehirlidir. (10 tanesi viperidae, 2 tane colubridae, 1 tane elapidae)
- Ilıman ve sıcak iklim
- Nisan- eylül ayları
- Genç yaş erkekler
- Ekstremiteler.

İnsidans

Mortalite

Deniz canlıları

Örümcek

Akrep

Yılan

Kanatlılar

Ülkemizde Viperidae Türleri

- Viperidae Ammodytes (Boynuzlu engerek)
- Viperidae Barani (Baran engereği)
- Viperidae Kaznakovi (Kafkas engereği)
- Viperidae Lebetina (Koca engerek)
- Viperidae Pontica (Çoruh engereği)
- Viperidae Raddei (Ağrı engereği)
- Viperidae Ursinii (Küçük engerek)
- Viperidae Wagneri (Vagner engereği)
- Viperidae Xanthina (Şeritli engerek)

Zehirin Farmakolojisi

- Enzimler
- Polipeptidler
- Metaller
- Nükleozidler
- Lipidler
- Aminler

Viperidae (Engerek) Zehiri

- Vaskülotoksiktir
- Hemostatik anormalliklere yol açar
- Kan damarlarında iskemi, gangren ve nekroz gelişir
- Sistemik emilim lenfatik yolla olur
- Kanama ve kapiller geçirgenlikte artış
- Hipovolemi ve renal iskemi sonucu ABY gelişir.

Klinik bulgu ve belirtiler

- Bulantı, kusma, taşikardi, soğuk soluk cilt
- Yılan dişine ait izler
- Isırık bölgesinde ağrı, ödem, eritem, ekimoz
- Hipotansiyon, taşipne, solunum güçlüğü, bilinç değişikliği
- Spontan sistemik kanamalar
- Dissemine intravasküler koagülasyon(DİK)
- EKG Değişiklikleri, pulmoner ödem, şok bulguları

Yılan Isırığında Laboratuvar Deęerlendirmesi

- Tam kan sayımı
- Protrombin zamanı
- Parsiyel tromboplastin zamanı
- Fibrinojen seviyesi
- Serum elektrolit seviyesi
- Kan üre ve nitrojen seviyesi
- Kreatin kinaz seviyesi
- EKG
- Arteriyel kan gazı

Yılan ısırıklarında hastane öncesi Tedavi

- ABC
- iv yol
- Isırılan kısım fonksiyonel pozisyonda hareket ettirilmeden hastaneye nakil
- Isırılan bölgede takı ve benzeri eşyalar çıkartılmalı

Acil serviste tedavi

- ABC
- İv damar yolu
- Kristaloid infüzyonu
- Isırılan bölgenin muayenesi
- Diş izi
- Eritem , ekimoz, peteşi, ödem
- Isırılan bölgenin alt ve üst kısmı işaretlenmeli

Antivenom

- D.S.Ö'nün önerdiği doz, ısırın yılanın sağılmasıyla elde edilen ortalama miktardaki zehiri nötralize edebilecek kadar antivenom
- İv yoldan verilir
- Gebelerde ve çocuklarda uygulanabilir
- Allerjik reaksiyona dikkat edilmeli
- Deri testi yararsız
- Çocuklarda yetişkin dozunda uygulanmalı

Antivenom Tedavi Endikasyonları

- Lokal şişliğin yayılması
- Hipotansiyon, EKG anormallikleri
- Nörotoksik belirtiler
- Bilinç bozukluğu
- Spontan sistemik kanamalar
- Koagülasyon parametrelerinde bozukluk
- Şok

POLYVALENT SNAKES VENOM ANTİSERUM

Aşağıdaki yılan türlerine karşı etkilidir.

- *Vipera lebatina*
- *Vipera xanthina*
- *Vipera ammodytes meridionalis*
- *Vipera berus*

Polisera Polivalan Yılan Antiserumu

- Isırdıktan sonra antiserum uygulandıysa , bir vial antiserum yetişkinler ve çocuklar için yeterlidir. Eğer yılan ısırığından sonra 4 saat veya daha fazla zaman geçmişse, 20-40 ml, antiserum uygulanır.
- Derece 0 veya Derece I şiddetindeki zehirlenme olgularında antiserum verilmesine gerek yoktur. Derece II şiddetindeki zehirlenmelerde 5-9 vial, Derece III şiddetindeki olgularda 10-15 vial antiserum verilmesi gerekebilir.

Antivenom Tedavisi

Zehirlenmenin Derecesi	Klinik	Antivenom Kullanımı	Diğer Tedaviler	Takip
Evre 0	Isırktan 6-8 saat sonra lokal ya da sistemik zehirlenme bulgusu yok	Kullanılmaz	<ul style="list-style-type: none"> •Yara Bakımı •Tetanus profilaksisi	8 saatlik takip sonrası taburcu edilebilir.

Antivenom Tedavisi

Zehirlenmenin Derecesi	Klinik	Antivenin Kullanımı	Diğer Tedaviler	Takip
Evre 1 (hafif zehirlenme)	<ul style="list-style-type: none"> •Hafif doku şişliği •Sistemik bulgu yok •Normal aralıkta laboratuvar bulguları	Ödem progresyon gösteriyorsa 1 vial	Yara bakımı Tetanus profilaksisi uygulanır	12-24 saat takip edildikten sonra taburcu edilebilir.

Antivenom Tedavisi

Zehirlenmenin Derecesi	Klinik	Antivenin Kullanımı	Diğer Tedaviler	Takip
Evre 2 (orta şiddette zehirlenme)	<ul style="list-style-type: none"> •Artış gösteren şişlik •Ağrı •Ekimoz •Hafif sistemik semptomlar •Bazı laboratuvar testlerinde bozukluklar (Minimal trombositopeni vb.)	Zehirlenmenin şiddetine bağlı olarak 2-4 vial yılan antivenomu önerilir.	<ul style="list-style-type: none"> •Yara bakımı •Tetanus profilaksisi uygulanır •Antibiyoterapi (kesi emme gibi kirli yaralanmalarda) •Monitörizasyon •Hidrasyon •Ağrı palyasyonu	Mutlaka moniterilize edilebilecek bir bölümde izlenmeli (kritik bakım ünitesi)

Antivenom Tedavisi

Zehirlenmenin Derecesi	Klinik	Antivenin Kullanımı	Diğer Tedaviler	Takip
Evre 3 (şiddetli zehirlenme)	<ul style="list-style-type: none"> •İlerleyici şişlik •Ciddi ağrı •Ekimoz •Hemorajik bül •Kompartman sendromu •Nekroz •Ciddi sistemik semptomlar •Ciddi trombositopeni •Koagülopati •Böbrek yetmezliği	<p>Zehirlenmenin şiddetiyle bağlantılı olarak 4-6 vial yılan antivenomu önerilir</p> <p>Tedaviye yanıt yoksa antivenom dozu arttırılır. Tedaviye TDP eklenebilir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Tetanus profilaksisi •Geniş spektrumlu antibiyotik •Monitörilizasyon •Hidrasyon •Ağrı palyasyonu •Gerekirse kompartman sendromu için fasiyotomi	Yoğun bakım ünitesinde izlenmelidir.

Antivenom Kontrendikasyonu ve yan etkileri

- At serumuna karşı aşırı duyarlılık
- Anafilaksi
- Serum hastalığı

Yılan ısırıklarında sık yapılan yanlışlar

- Turnike uygulama
- Emme
- Kesi
- Tüm hastalara profilaktik antibiyotik
- Steroid uygulama
- Erken fasiyotomi
- Yetersiz antivenom uygulama (çocuklarda)
- Gereksiz cilt testi yapma

Hangi hastalar hastaneye yeniden başvurmalı ?

- Ağrının artması
- Isırılan bölgedeki kızarıklığın ve ödemin artışı
- Epistaksis
- Hematüri
- Bulantı, kusma, nefes darlığı
- Bilinç durumunda değişiklik

Kaynaklar

1. Aikalın A, Gkel Y, Kuvandık G, Duru M, Kseođlu Z, Satar S. The efficacy of low-dose antivenom therapy on morbidity and mortality in snakebite cases. Am J Emerg Med 2008
2. Spiller HA, Bosse GM, Ryan ML. Use of antivenom for snakebites reported to United States poison centers. Am J Emerg Med. 2010
3. Tintinalli's Emergency Medicine
4. www.Uptodate.com

Teşekkürler